

HandläggareCarina Thörnblom
Telefon: 08-508 36 200**Till**Äldrenämnden
Den 20 december 2022

Förslag till upphävande av föreskrifterna (SOSFS 2009:6) om bedömning om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2022/1116

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat en remiss där Socialstyrelsen föreslår upphävande av föreskrifterna (SOSFS 2009:6) om bedömning om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård.

Socialstyrelsen bedömer att det främst inte är fler regler inom området som behövs, utan mer kunskap om gällande regelverk som är relevanta för området egenvård. Därutöver träder en ny lag, Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård (proposition 2021/22:244) in den 1 januari 2023. Den innehåller bestämmelser som definierar egenvård och närliggande begrepp.

Ett upphävande av föreskriften skulle bidra till en enhetligare reglering avseende frågor som rör patientdelaktighet, samordning och planering och undanröja hinder för en samordnad och personcentrerad vård och omsorg. Genom att göra regelverket enhetligare blir det förmodligen enklare att fullt ut tillämpa de idag gällande lagbestämmelserna om bland annat patientmedverkan och samordnad individuell planering.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till förslaget. Förvaltningen är positiv till att ett kunskapsstöd där gällande regelverk som är relevanta för området egenvård tas fram av Socialstyrelsen. I samband med att föreskrifterna upphävs finns det riktlinjer, uppdragsbeskrivningar och förfrågningsunderlag som behöver revideras i staden.

Bakgrund

Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:6) om bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård trädde i kraft år 2009 och ersatte Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1996:6) om personlig assistans och sjukvårdsuppgifter.

Föreskrifterna gäller i verksamheter som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen och ska tillämpas när en legitimerad yrkesutövare gör en bedömning om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård och vid planering av egenvården samt när bedömningen följs upp och omprövas.

En ny lag, Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård (proposition 2021/22:244) träder i kraft 1 januari 2023. Den innehåller bestämmelser som definierar egenvård och närliggande begrepp. Av lagen framgår också vilken hälso- och sjukvårdspersonal som kan göra en egenvårdsbedömning.

I hälso- och sjukvårdslagen (HSL) finns en bestämmelse som talar om att den inte gäller när en hälso- och sjukvårdsåtgärd utförs i form av egenvård.

Vidare kommer vissa förändringar att genomföras i patientlagen (PL) samtidigt som den nya lagen träder i kraft. I den nya lagen om egenvård, framgår att det är patientens medverkan i hälso- och sjukvården genom egenvård ska utgå från patientens önskemål och individuella förutsättningar. I patientlagen finns bestämmelse om medverkan av närstående. Patientens närstående ska få möjlighet att medverka vid utformningen och genomförandet av vården, om det är lämpligt och om bestämmelser om sekretess eller tystnadsplikt inte hindrar det. En förutsättning för att patienten ska kunna utöva självbestämmande och vara delaktig i vården är att denne får individuellt anpassad information om sin vård och behandling och eventuella risker. Det finns även bestämmelser om vilken information som ska lämnas och hur den ska lämnas till patienten.

I Socialtjänstlagen (SoL), HSL och PL finns bestämmelser om skyldigheten att upprätta en individuell plan (så kallad SIP) när en enskild har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Det innebär att socialtjänsten och hälso- och sjukvården tillsammans med den enskilde och de närstående ska identifiera andra aktörer, deras insatser och ge dem möjligheter att delta i planeringen.

Flera utredningar har identifierat olika, delvis överlappande, författningsreglerade krav på planering som ett problem och hinder för en samordnad och personcentrerad vård och omsorg. Sammantaget blir regelverken så svåröverskådliga att de försvårar den praktiska tillämpningen och gör det svårt att få ihop en sömlös och patientsäker vård.

Ärendet

En ny lag, Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård (proposition 2021/22:244) träder i kraft 1 januari 2023. Den innehåller bestämmelser som definierar egenvård och närliggande

begrepp. Av lagen framgår också vilken hälso- och sjukvårdspersonal som kan göra egenvårdsbedömningar.

Socialstyrelsen har gjort bedömningen att föreskriften om bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård (SOSFS 2009:6) bör upphävas och inte ersättas av en ny författning. Den grundar sig på den mycket omfattande reglering som redan finns om patientsäkerhet, patientdelaktighet, samordning och planering. Socialstyrelsen bedömer att det främst inte är fler regler inom området som behövs, utan mer kunskap om gällande regelverk som är relevanta för området egenvård. Behovet av vägledning för medicinska bedömningar bör enligt Socialstyrelsen främst inte tillgodoses genom bindande juridiska regler. Den snabba medicinska och tekniska utvecklingen gör att en reglering på området snabbt blir inaktuell och därför måste göras med stor försiktighet för att inte utgöra ett hinder för den medicinska utvecklingen. Ett kunskapsstöd för egenvård är ett bättre alternativ än att meddela föreskrifter på området.

Ett upphävande av föreskriften skulle bidra till en enhetligare reglering avseende frågor som rör patientdelaktighet, samordning och planering och undanröja hinder för en samordnad och personcentrerad vård och omsorg. Genom att göra regelverket enhetligare blir det sannolikt också enklare att fullt ut tillämpa de idag gällande lagbestämmelserna om bland annat patientmedverkan och SIP.

Vilka berörs vid upphävande av föreskriften

Föreskrifterna riktar sig till regioner och kommuner i egenskap av huvudmän för hälso- och sjukvården och socialtjänsten, till samtliga verksamheter som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen samt till verksamhetschefer och legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal i dessa verksamheter. Dessa berörs således direkt av förslaget till upphävande av författningen. Andra som berörs av förslaget är verksamheter som omfattas av SoL och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Även patienter, närstående och personal i verksamheter som hjälper individer med egenvård berörs av den ändrade regleringen.

Information vid upphävandet av föreskriften

Socialstyrelsen planerar att i myndighetens nyhetsbrev informera om upphävandet av föreskriften. Därutöver är tanken att information om tillämpning av gällande regelverk som är relevanta för området egenvård kommer att ingå i det kunskapsstöd som myndigheten planerar att ta fram. Socialstyrelsen kommer ta ställning till om ytterligare informationsinsatser behövs.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till upphävande av föreskrifterna (SOSFS2009:6) om bedömning om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård.

Ett upphävande av föreskrifterna bidrar till att tydliggöra och förenkla tillämpningen av de regler som finns idag och gäller för patientmedverkan, samverkan och samordnad individuell planering när den enskilde har behov av insatser från andra aktörer.

Förvaltningen ser positivt på framtagande av ett kunskapsstöd där gällande regelverk som är relevanta för området egenvård tas fram av Socialstyrelsen.

I samband med att föreskrifterna upphävs finns det ett antal dokument som behöver revideras i staden, riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg, riktlinjer för hälso- och sjukvård inom Stockholms stads särskilda boenden, dagverksamheter och dagliga verksamheter enligt SoL och LSS, uppdragsbeskrivning för stadsdelsnämndernas verksamhet, hemtjänst i ordinärt boende, förfrågningsunderlag hemtjänst Stockholms stad (LOV, valfrihetssystem).

Förvaltningen har inte några övriga synpunkter på förslaget.

Patric Rylander
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Linda Hannes
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Bilagor

1. Förslag till föreskrifter om upphävande av SOSFS 2009:6
2. Konsekvensutredning – förslag till upphävande av föreskrifterna (SOSFS 2009:6) om bedömning om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård
3. Remiss av förslag till upphävande av föreskrifter om bedömning om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård
4. Remissmissiv - Förslag till upphävande av Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:6) om bedömning av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård